Минало предварително време – български език – 6.клас

Разгледайте и разучете следния случай:

Приготвям се за път и се отправям към гарата. Движението е бавно и закъснявам. Влакът тръгва. Пристигам на гарата. Влакът го няма. Когато пристигнах на гарата, влакът **беше заминал**.

Това е *минало предварително време*:

- аз ***бях* заминал**
- ти ***беше*** (бе) **заминал**
- той ***беше*** (бе) **заминал**
- тя ***беше*** (бе) **заминала**
- то ***беше*** (бе) **заминало**
- ние ***бяхме* заминали**
- вие ***бяхте* заминали**
- те ***бяха* заминали**

1. Какво означават формите за минало предварително време?

Формите за минало предварително време означават резултат от приключило в миналото действие**, който съществува в минал ориентационен момент (определен момент от миналото).**

LIVEWORKSHEETS

Задача: **Разгледайте снимките. На коя от тях е представено действие и на коя – резултат от извършено преди това действие?**

☐ Вчера се прибрах от работа.

☐ Децата бяха изчистили и подредили стаята си.

2. Какви са формите за минало предварително време и как се образуват?

Формите за минало предварително време са сложни (състоят се от две или повече думи).

ФОРМИ ЗА МИНАЛО ПРЕДВАРИТЕЛНО ВРЕМЕ			
Глагол	уча		
	Положителна форма		Отрицателна форма
ед.ч.	1 л.	бях учил, -а, -о	не бях учил, -а, -о
	2 л.	беше учил, -а, -о	не беше учил, -а, -о
	3 л.	беше учил, -а, -о	не беше учил, -а, -о
мн.ч.	1 л.	бяхме учили	не бяхме учили
	2 л.	бяхте учили	не бяхте учили
	3 л.	бяха учили	не бяха учили

3. Каква е употребата на минало предварително време?

- **Минало предварително време се употребява като допълнително време в текстове, в които основно е минало свършено време.**

*Когато влакът потегли, всички вече **бяха заели** местата си.*

- **Минало предварително време се използва за представяне на състояния, които служат като фон, на който се развива основното действие, представено с глаголи в минало свършено време.**

*Запознах се с известната писателка и от разговора си с нея разбрах, че тя **беше обиколила** много държави на петте континента.*

- **Използваме минало предварително време, когато искаме да означим продължителни или повтарящи се действия в миналото или поредица от минали действия.**

*Първия път той си спомни онова, което Джапар **беше** му **разказвал** за връщането на Чауша. Втория път той си спомни как сам **беше чул** каруцата, когато идеше Шакире, и както винаги в тия случаи, се просълзи.*

LIVEWORKSHEETS

- **Минало предварително време се използва и когато искаме деликатно да припомним нещо на събеседника си или да го подтикнем да каже или направи нещо.**

*Татко, **беше** ми **обещал** да дойда с теб на риболов.*

Запомни!!!

При употреба на учтивата форма миналото деятелно причастие е винаги в множествено число, независимо от това към кого се обръщаме (мъж или жена, един човек или повече хора).

*Г-н Стоянов, **бяхте дали** документите си точно навреме.*

*Г-жо Митева, **бяхте** ме **посъветвали** много правилно преди конкурса.*

*Г-да, **бяхте** ли **проучили** документите внимателно?*

ЗАДАЧИ:

1. *В кой ред има форма на минало предварително време?*

А) писах *Б)* ще пиша В) писал съм *Г)* бях писал

2. *В кое изречение действието е извършено преди друго минало действие?*

А) Зелените ливади весело зашумяха от вятъра.

Б) Беше обидил човека без никаква причина.

В) На двора кучето на съседите лаеше жаловито.

Г) Паисий е създал своята история през 1762 г.

3. *Какво означава подчертаната глаголна форма в изречението?*

Получих отлична оценка, защото <u>се бях подготвил</u> много задълбочено.

А) действие, извършено преди определен минал момент

Б) действие, извършвано в момента на говоренето

В) действие, извършено в неопределен минал момент

Г) действие, извършено след момента на говоренето

LIVEWORKSHEETS

4. *Как е образувана глаголната форма в изречението?*

Петя беше написала най-хубавото съчинение.

А) от сег. вр. на **съм** и мин. св. д. причастие

Б) от мин. несв. време на **съм** и мин. св. д. причастие

В) от мин. несв. време на **съм** и сег. д. причастие

Г) от сег. вр. на **съм** и мин. стр. Причастие

5. *Чрез глаголната форма в изречението:*

„Тъмнината беше паднала над планинското селце“:

А) Изразяваме действието като изобщо станало, без да се интересуваме от времето на извършването му.

Б) Изразяваме действие, което е минало по отношение на момента на говоренето, но не е завършено спрямо определен минал момент.

В) Подчертаваме действието, извършено преди определен минал момент, а не резултата от действието.

Г) Изтъкваме резултата от действието, който се проявява в миналия момент, а не самото действие.

6. *В кое изречение има грешка?*

А) Кой от вас беше писал по тези въпроси?

Б) Какви списания бяхте поръчали?

В) Кого бяхте помолили за съдействие?

Г) Бяхте ми казала, че ще закъснеете, нали?

7. *В кое изречение има грешка?*

А) Бяхте ли поискали обратна разписка?

Б) Тогава не бяхте ли казали истината?

В) Кога бяхте донесъл молбата за отпуск?

Г) Какви пердета бяхте харесали?

LIVEWORKSHEETS

8. *В кое изречение* ***НЯМА*** *грешка?*

А) Отдавна бяхме спряли да му вярваме.

Б) Дълги години бяха горяли в един огън.

В) По-възрастните му роднини бяха измряли.

Г) Всички вече бяха изстреляли патроните си.

9. *Колко глагола в минало предварително време са употребени в изречението?*

Аз вече бях купувала, пробвала и харесала този плод - беше наистина чудесен!

А) един *Б)* два *В)* три *Г)* четири

10. *Кой глагол е в минало предварително време?*

А) слушал съм *Б)* слушали бяхме *В)* ще слушате *Г)* сте слушали

11. *В кое изречение е употребен глагол в минало предварително време?*

А) Знатният гост беше спокоен и приемаше поздравите.

Б) Отсъствала съм, когато сте взели урока за Асеневци.

В) На кръста си носеше стар кожен колан с месингова тока.

Г) Византийците бяха поели задължения към българската държава.

12. *В кое изречение глаголната форма е в минало предварително време?*

А) Тъмнината падаше над планинското селце.

Б) Тъмнината беше паднала над планинското селце.

В) Тъмнината падна над планинското селце.

Г) Тъмнината е паднала над планинското селце.

LIVEWORKSHEETS

13. *Глаголните форми за минало предварително време се образуват от:*

А) сегашно време на спомагателния глагол **съм** и минало страдателно причастие на спрегаемия глагол

Б) минало несвършено време на спомагателния глагол **съм** и минало несвършено деятелно причастие на спрегаемия глагол

В) минало несвършено време на спомагателния глагол **съм** и сегашно деятелно причастие на спрегаемия глагол

Г) минало несвършено време на спомагателния глагол **съм** и минало свършено деятелно причастие на спрегаемия глагол

14. *В кой ред изреченията **НЕ** се различават по смисъл?*

А) Тя беше играла на двора. – Тя бе играла на двора.

Б) Вчера той жално плака. – Вчера той жално плачеше.

В) Аз съм написал това писмо. – Аз написах това писмо.

Г) Ние искаме справедливост. – Ние искахме справедливост.

15. *В кой ред чрез изречението се изразява учтивост?*

А) Донесете ми сладолед!

Б) Има ли сладолед?

В) Бях Ви поръчал сладолед...

Г) Ех, че вкусен сладолед!

16. *В кой ред **НЯМА** грешка?*

А) Госпожо, Вие ли бяхте писала тази бележка?

Б) Да бяхте взел всички писма от пощата!

В) Извинете, Вие ли бяхте помолили за помощ?

Г) Г-н Стоянов, колко пъти бяхте искал да пътувате с нас?

LIVEWORKSHEETS

17. *В кой ред има само форми на минало предварително време?*

А) Пратката най-после беше пристигнала и всички в офиса се успокоиха.

Б) Небето се беше превърнало в сияен гоблен от звезди.

В) Те обикаляха глобуса и се връщаха по пътя, по който бяха дошли.

Г) В днешно време той бе последната спирка за туристите, които бяха обиколили десетките зали и се бяха озовали в това място без изход.

18. *Къде е допусната грешка?*

А) бяха успяли *Б)* бяхме видели

В) беше проумяла *Г)* бяхте изстреляли

19. *В кой ред е допусната грешка?*

А) Дълбок рев като стон се бе изтръгнъл от гърдите на животното.

Б) Рисът най-после беше слязъл от дървото.

В) Никой не знаеше къде я беше срещнал за първи път.

Г) Беше изникнал неочаквано зад гърба му.

20. *В кой ред НЕ е допусната грешка?*

А) Дворът на училището беше тревясъл.

Б) Той се беше озовал в някаква малка стаичка, която нямаше друга врата освен тази, през която беше влязъл.

В) Новият наемател беше пребоядисъл фасадата на сградата.

Г) Старецът беше сбъднъл всички свои мечти.

LIVEWORKSHEETS